

Gör det omöjliga möjligt

– genom bra hemtjänst
och ledsagning

Läsa post och hitta i kylan

Per, 28

När jag skulle riva ost till pastasåsen upptäckte jag att jag tagit fel och köpt blodpudding istället. Största problemet med synskadan uppstår när jag ska handla mat.

Som synskadade är vi hela tiden beroende av andras bedömningar. Beslut som fattas av andra avgör hur vardagen blir. Insatser som postläsning, ledsagning och hjälp med tvättsorteringen kan göra stor skillnad. Det kan göra det omöjliga möjligt för oss som ser dåligt eller inte alls.

Med den här skriften vill vi beskriva hur det är att leva med synskada. Tillsammans med dig vill vi diskutera hur lagtexter och kommunala direktiv tolkas, för det skiljer sig mycket från kommun till kommun.

Vi vänder oss till dig som är biståndsbedömare, politiskt ansvarig eller på något annat sätt arbetar med frågor som berör personer med funktionsnedsättningar.

Fredrik, 32

**Pinsamt... jag hade en hel hög med post så jag ringde på hos gran-
nen som jag nästan inte känner och bad honom läsa posten för mig.
Jag märkte att han var ovillig, men han vågade väl inte säga nej.
Sedan visade det sig att jag fått kravbrev på två räkningar. Fy vad
jag kände mig dum.**

Emma, 47

**Jaha... nu har det hänt igen. Jag var bortbjuden på middag och när
jag skulle gå viskade värdinnan till mig att jag hade en fläck på blu-
sen. Antagligen hade den suttit där hela kvällen utan att jag vetat
om det.**

Personer med synskada har en sämre hälsosituation än andra. Orsakerna är bristen på delaktighet och oro över hur vardagslivet ska ordnas. Det visar undersökningar från Folkhälsoinstitutet och Socialstyrelsen.

- Två av tre synskadade har stora bekymmer med sina matinköp.
- Sex av tio har problem med att sköta sin städning.
- Hälften har problem med hanteringen av tvätt.
- Hälften upplever stora problem att ta del av sin post.
- Åtta av tio har svårt att orientera sig i främmande miljöer.
- 75 procent upplever det som svårt eller omöjligt att själva åka kollek-
tivt.

Exemplen är hämtade ur studien "Levnadsnivåundersökning 2005, En undersökning
beträffande levnadsvillkoren för döva, hörselskadade, rörelsehindrade och synskadade
personer. Utredningsinstitutet HANDU. Hela rapporten finns på www.handu.se.

Ulrika, 31 år

Jag behöver hjälp att komma ut på promenader med min ettåring. Barnvagn, ledarhund och käpp är ingen höjdarkombination. Nu är dottern också i den åldern då hon pekar och säger titta hela tiden, och då är det ju bra om hon får någon slags respons på det.

Hjälp i vardagen

För att få livspusslet att fungera drägligt, behöver vi synskadade personlig service för sådant som kan te sig självklart för andra. Därför kräver Synskadades Riksförbund en hemtjänst och ledsagning som gör det möjligt att

- följa med på barnens fritidsaktiviteter och förskola/skola
- utöva olika motionsaktiviteter
- kunna besöka kulturevenemang
- göra inköp av olika slag
- veta om städningen och kläderna är okej
- märka upp matvaror i hemmet
- få läshjälp för post och ifyllande av blanketter med bibehållen sekretess

Agnes, 79

Sedan min man dog har allt blivit så svårt. Jag saknar honom förstås. Men det är inte bara det. Jag ser inget. Och på sista tiden har jag börjat höra dåligt också. Min man Anders och jag gick alltid ut och promenerade tillsammans och handlade. Nu fungerar inte det. Jag sitter hemma, kommer inte till affären. Och skulle jag hitta dit så får jag ingen hjälp att handla. Och gå ut på promenader det fungerar bara inte. Så jag sitter här trots att solen skiner.

Hur skulle du göra bedömningen av servicebehovet för Agnes, Emma, Fredrik och Ulrika?

Hur kommer det sig att det blir olika bedömningar i olika kommuner?

Stöd i lagen

Med en brukarstyrd och flexibel hemtjänst och ledsagarservice från kommunen kan vi synskadade leva ett oberoende liv utifrån våra egna behov. Att få vara med och utforma servicen gör att små vardagliga förtret inte behöver överskugga hela tillvaron.

Enligt Socialtjänstlagen ska den enskilde tillförsäkras en ”skälig levnadsnivå”. Kommunen ska främja ett självständigt och delaktigt liv för personer med funktionsnedsättningar.

5e kapitlet Socialtjänstlagen

§ 7 Socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra.

Hela socialtjänstlagen finns på
<http://www.notisum.se/rnp/sls/LAG/20010453.htm>

Synskadades Riksförbund vill att

- brukarna ska få inflytande över vad ledsagning och hemtjänsttimmar ska användas till
- att ledsagarservicen har en rimlig beställningstid som gör det möjligt att göra saker spontant

Dagny, 65 år

Nu känner jag mig som en alldeles vanlig kommuninvånare. Jag styr själv över beviljad ledsagning och service i boendet. Det ger mig oberoende och möjlighet att leva ett aktivt och spontant liv. Jag kan nu läsa posten när jag vill, jag kan fylla kyl och frys med det jag vill ha. Jag behöver inte känna oro över fläckar på golv eller kläder. Jag kan göra saker med mina barn som var svårt förut. Möjlighet till god hälsa och rik fritid beror inte längre på brist på ledsagning.

En kommunenkät som Synskadades Riksförbund nyligen genomförde visar att

- bara 28 av 100 kommuner erbjuder kostnadsfri ledsagarservice
- bara 4 av 100 kommuner låter synskadade bestämma vad som ska göras inom ramen för beviljad hemtjänst
- bara 5 av 100 kommuner har kostnadsfri postläsning

FN-konventionen

År 2006 antog FN en konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Konventionen betonar hur viktigt det är med personligt stöd och samhällsservice i hemmet som ”gynnar den enskildes självbestämmande, oberoende och deltagande i samhället”.

Sverige har ratificerat konventionen vilket innebär att den nu är juridiskt bindande. Det betyder att alla Sveriges lagar och förordningar ska stämma med de krav som konventionen ställer.

I artiklarna 3, 4, 19 och 20 i konventionen finns det stöd för:

- att enskilda synskadade ska ha hög grad av självbestämmande över den kommunala servicen
- servicen ska täcka in de behov man har
- kostnaden för servicen får inte vara så hög att personer avstår från hjälp för att de inte har råd.

”Konventionsstaterna ska vidta effektiva åtgärder för att säkerställa personlig rörlighet med största möjliga oberoende för personer med funktionsnedsättning på det sätt och vid den tid de själva väljer och till överkomlig kostnad.” Artikel 20

Hela FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning finns på <http://www.regeringen.se/sb/d/11071/a/123615>

Lättlästa version:

<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/101911>

Diabetes

Glaukom

Makuladegeneration

Nätthinneavlossning

Retinitis pigmentosa

Normal syn

I Sverige finns 120 000 synskadade. Graden av synnedsättning skiljer sig från person till person. Alla som använder vit käpp är inte blinda. Några ser endast skillnad på ljus och mörker. Vissa har ett mycket litet synfält som bara fungerar när det är ljust. En och samma person kan relativt obehindrat ta en promenad men inte känna igen sin grannes ansikte eller läsa vanlig text. Andra kan ha svårt att hitta men kan utan svårighet ta upp en tidning och läsa. Olika diagnoser ger olika livssituation och måste bedömas för varje enskild person.

Mer om personlig service

... finner du på <http://www.srf.nu/Vara-fragor/Personlig-service>

Viktig information

En viktig del av vår verksamhet är att erbjuda en bra service till våra medlemmar. Vi vill att alla våra medlemmar ska kunna använda våra tjänster på ett enkelt och smidigt sätt. För att detta ska vara möjligt behöver vi ha en bra kommunikation med våra medlemmar. Detta innebär att vi måste ha en god förståelse för våra medlemmars behov och önskemål. Vi vill därför erbjuda en personlig service som är anpassad till varje enskild medlem. Detta innebär att vi måste ha en god förståelse för våra medlemmars behov och önskemål. Vi vill därför erbjuda en personlig service som är anpassad till varje enskild medlem.

Synskadade är unga, medelålders och äldre. Vägen till ett ”aktivt och normalt liv” kan se olika ut för olika människor.

I denna folder beskriver vi varför det är så viktigt för oss synskadade med en brukarstyrd och flexibel hemtjänst och ledsagarservice.

Det är en förhoppning från vår sida att kommunen ska ge oss dessa förutsättningar. Men det är också en rättighet med stöd i svensk lagstiftning och i FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Som det står i punktskrift ovan: Gör det som är omöjligt för synskadade möjligt genom personlig service.

Vi medverkar gärna vid studiedagar för tjänstemän och politiker i din kommun.

122 88 Enskede

08-39 90 00 www.srf.nu